

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
REPUBLIKA E MAQEDONISË SË VERIUT

До Државната комисија за спречување на корупцијата, од страна на ЈЗУ Универзитетски институт за клиничка биохемија Скопје доставено е Барање мислење, со кое се бара произнесување на Државната комисија во однос на тоа, дали постои судир на интереси во ситуација кога лице кое е вработено во Универзитетски институт е именувано за вршење на функцијата претседател на Управниот одбор во ЈЗУ Универзитетски институт за клиничка биохемија Скопје, а истовремено е распоредено на работно место внатрешен ревизор во истиот институт.

Во Барањето исто така е наведено дека, согласно член 33 став 2 од Законот за системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор („Сл.Весник на РСМ“ бр.255/24), во јавниот сектор каде е основан Управниот одбор, внатрешната ревизија е отчетна пред Управниот одбор, со ова се прекршува законот и има директен судир на интереси. Врз основа на член 34 алинеја 1 внатрешните ревизори исклучиво работат внатрешна ревизија и не можат да бидат вклучени во извршување на извршните функции во јавниот субјект. Во член 34 алинеја 3 од законот, внатрешните ревизори мора да бидат независни и објективни во нивната работа и да избегнуваат судир на интереси.

Државната комисија за спречување на корупцијата согласно член 17 од Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси („Службен весник на Република Македонија“ бр. 12/2019) и член 41 –б од Деловникот за работа на Државната комисија за спречување на корупцијата бр.02-3794/1 од 08.08.2019 година, бр.03-2198/1 од 12.06.2020 година, бр.02-8774/1 од 17.10.2022 година и бр. 02-3087/1 од 06.12.2024 година, го издаде следното

МИСЛЕЊЕ

Член 2 став (3) од Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси го утврдува значењето на поимот „судир на интереси“:

„(3) Под судир на интереси се подразбира состојба во која службеното лице има приватен интерес што влијае или може да влијае врз непристрасното вршење на неговите јавни овластувања или службени должности.“

Согласно член 8 став (2): Под поимот „службено лице“ се подразбираат сите избрани или именувани лица и вработените во јавниот сектор.

Опфат на работата на внатрешната ревизија е предвидено со член 29 од Законот за системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор:

„(1) Внатрешната ревизија, преку поединечни ревизии ја оценува соодветноста, ефикасноста и ефективноста на системот за внатрешна контрола и врз основа на објективни докази обезбедува соодветно ниво на уверување дека постојните процеси за управување со ризик, контролите и управувањето со работењето, односно корпоративното управување се во функција на:

- постигнување на целите на јавниот субјект,
- вршење на работните активности на соодветен, етички, економичен, ефикасен и ефективен начин,
- усогласеност на работењето со закон и други прописи, планови, програми и процедури,
- релевантност и сеопфатност на финансиските и другите информации и податоци, вклучувајќи внатрешно и надворешно известување и
- заштита на средствата од ризик од загуби предизвикани од лошо раководење, неоправдано трошење и користење, како и заштита од други форми на неправилности.

(2) Внатрешната ревизија врши ревизија на сите програми, проекти, активности и работни процеси.

(3) Внатрешната ревизија обезбедува наоди, мислења и препораки за подобрување на системот на внатрешната контрола во ревидираната област.

(4) Внатрешната ревизија обезбедува советодавни услуги, увиди и проекции за можни идни сценарија по вид и опфат договорени со раководителот на јавниот субјект, заради подобрување на ефективноста на процесите за управување со ризик, контроли и управување со работењето, односно корпоративното управување, не прифаќајќи ја одговорноста на раководителот.“

Организациската и функционалната независност на внатрешната ревизија е предвидена со член 33 од истиот закон:

„(1) Внатрешната ревизија се основа како независна внатрешна организациона единица и е хиерархиски и функционално директно одговорна на раководителот на јавниот субјект.

(2) Во јавниот субјект каде е основан одбор на директори, надзорен или одбор за ревизија (комитет), внатрешната ревизија е отчетна и на одборот.

(3) Функционалната независност на внатрешната ревизија се постигнува преку нејзина независност од другите организациони единици во јавниот субјект при планирањето на работата, вршењето на функцијата на внатрешната ревизија и известувањето.“

Согласно член 34 став 1, 2 и 3 од истиот закон е предвидено следното:

„(1) Внатрешните ревизори вршат исклучиво работи на внатрешна ревизија и не можат да бидат вклучени во извршувањето на извршни функции на јавниот субјект.

(2) Внатрешните ревизори не можат да бидат отпуштени или прераспоредени на друго работно место заради презентирање на состојбата или давање одредени препораки.

(3) Внатрешните ревизори мора да бидат независни и објективни во нивната работа и да избегнуваат судир на интереси.“

Согласно член 100 став 5 и 6 од Законот за здравствената заштита:

„(5) Управниот одбор го донесува статутот на установата, донесува одлука за промена на дејноста и за другите статусни измени (поделба, издвојување, спојување и припојување), го усвојува извештајот за работа, ја донесува програмата за работа и финансискиот план, ја утврдува завршната сметка, донесува општи акти и го следи нивното извршување и врши и други работи утврдени со закон, актот за основање и статутот на јавната здравствена установа.

(6) Одлуката за промена на дејноста и за другите статусни измени (поделба, издвојување, спојување и припојување) од ставот (5) на овој член управниот одбор ја донесува по претходна согласност на основачот.“

Имајќи ги во предвид горенаведените законски одредби, особено одредбите кои ја регулираат надлежноста на Управниот одбор на ЈЗУ Универзитетски институт за клиничка биохемија Скопје, како и опфатот на работата на внатрешната ревизија во овој Институт, Државната комисија смета дека истото лице не може да биде дел од одборот на управување на Институтот и како вработен во Институтот да врши внатрешна ревизија.

Исто така, Државната комисија укажува на член 34 став 1 од Законот за системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор, на кој се повикува и подносителот на Барањето за мислење, доколку извршни функции на јавниот субјект врши Управниот одбор од Институтот, тогаш треба да се почитува предвидената забрана дека внатрешните ревизори

вршат исклучиво работи на внатрешна ревизија и не можат да бидат вклучени во извршувањето на извршни функции на јавниот субјект.

При вршењето на јавните овластувања и службени должности од страна на службените лица треба да се има во предвид и член 4 од Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси и тоа:

„Член 4 - Начело на интегритет

(1) Секој е должен во вршењето на функцијата, јавното овластување и службената должност да постапува совесно, стручно, одговорно, чесно, ефикасно и непристрасно.

(2) Службеното лице во извршувањето на јавните овластувања и должности е должно да ги почитува начелото на законитост, начелото на еднаквост, начелото на јавност, етичките норми и професионалните стандарди, без дискриминација или повластување на кој било со целосно почитување на јавниот интерес.

(3) Службеното лице во вршењето на својата функција е должно да внимава на евентуален судир на интереси и при извршувањето на јавните овластувања и должности не смее да се раководи од лични, семејни, верски, партиски и етнички интереси, ниту од притисоци и ветувања од претпоставениот или од друго лице“.

Заменик претседател,

м-р Цвета Ристовска

